

JERNEJ ROJ

Jernej Roj

Karel Klančnik (1928 - 1988)

Isti, Patetični poem - Pomladni poem, 1953.

Isti, Heroika, 1953.

Isti, Šeherezada, 1953.

BODI PESEM

*Vihar sem, ki sile prešerno razdaja
in jadro, ki večno krmari v pristane.
Otrok sem, ki s smehom srca osvaja
in gnev, ki ruje laži in nič ga ne gane.*

1.

*Moj vzpon je slap, ki vrtoglavo pada
iz prebodene skale v dno kotline.
Peneče se zarijem v prod sipine,
kleči mrše mi glavo sred prepada.*

*V tesneh poglobljam trpko svojo strugo
in nemim kamnom vtisnem belo tugo.*

*Tolmun, ki vre in breg molče spodriva,
trepet umirjene ujame vode,
ki v divjih padcih je zaman iskala
iz trdih kamenjev v mehki svet izhode.*

Granit je moja misel preorala.

Sprejela vase me je plodna njiva.

2.

*Rožna poljana je tvoje telo
in tvoja kri je spolzka svila.
Mehko si mojih misli se ovila,
s krvjo predala plesu se, celo
vse sladostrastje nog odkrila,
saj nisi v snu slutila, da nekdo
se na skrivaj je vtihotapil vate
in pripeljal s teboj je svate.*

Dejal sem:

"Bodi pesem!"

in bila si

*zatišje srčno... Ves se tresem,
oči plamtijo, kretnje - klic pragozda
in tvoja grud ima obliko grozda...
Zalila ustne si mi s curki vina;
nekje v daljavi tvoja je bližina.*

*Dejal sem: "Bodi pesem!" in bila si
in moje misli - zreli žitni klasi -
sejale v dobro zemljo so rumeno zrnje
in rekla si: "Ob žetvi se povrne."*

3.

*In zdi se mi, da sva na širni stepi.
Oblaki - podivjana čreda konj -
in sončne rože, sol, osat in vonj
steptane zemlje...*

Vse se lepi.

*Med plesom si glavo sklonila.
Kot pesek spuščava se k zemlji
in zopet sva oprla se ob krila.*

*Iztrgaj mi srce, dekle,
in jemlji, vedno znova jemlji!*

*Saj vse v meni prosi
in moje misli so krvavi kosi
srca, ki veter med osat jih troši.*

x x x

MOJ BOJNI KONJ

1.

Ležim. Bre. Ježe so rjuhe sveže.
In moje misli bojne so zastave.
Ob meni žena - grudi so ponave.
Navzven štrle. Navznoter tuga seže.

Pohodi moji so viharne ježe.
Obredel danes sem visoke trave.
Mehke so - vanje bodo padle glave.
Nabrušen nož telo je - nima reže.

Nocoj sem bojno osedlal kobilo.
Cigani smo. Moj ded ima žrebčarne.
Raztrgano nebo nas je dojilo.

Prostost naš bog je, naša smrt tovarne.

Odhajam. V krčih ženo je zvalo
iz mene, ko sem skočil na kobilo.

2.

Moj bojni konj - v naskoku vrha sva vzela.

Stiskaje sem zmehčal noge v stremenu.

Raztrganci vale se po slemenu.

Noč vstaje se je v jutro razbolela.

Razgrabili cele kupe smo pepela.

Zlomili kmetov hrbet so v kolenu.

Zažgana vas budi pohlep po plenu.

Okorna roka petelina je napela.

Bila je noč pred pasjimi nalivi.

Vriskaje želi žitno smo dobrovo.

Kobilje stresale so žene grivo.

Težaški pot strdi lase v predivo.

Čez noč postavili smo svet na glavo.

Pozabljen klas stoji na goli njivi.

3.

Rdeči sneg nas žge ob mrzli luni.

Noge postale so zabuhli krapi

in topel kruh nas mesece že trapi.

Zadavi glad in prvi boš v komuni.

Če pade kdo, v globoki sneg ga suni

s poti. Postal bo trd ob tenki sapi.

Ob ognjih bratimo se kmetje s knapi.

Lobanje tremo v moko.

Mi - gladuni.

- J. Roj -

*Na hajkah krvoločni smo volkovi.
Z zobmi pregrizemo se čez oborče.
Jurišamo, da nam bilo bi vroče.*

*Če pademo, zamenjajo nas novi
tovariši.*

*In če gore domovi,
na našo pot se trop otrok prijoče.*

x x x

VOLČJE ČEŠNJE

I.

*Postali plaz smo, ki drči v doline.
V brsteh diše opojno težki cveti
in v bojni pesti stisnjeni obeti
so volčje češnje, ki cede le sline.*

*Pohodi, boji, mitingi - vse mine.
Nič več ne bodo greli nas zameti
snega pozimi in seno poleti.
Po zmagi čutimo zanos praznine.*

*Porotniki smo zdrave ljudske sodbe.
Vešala - smrt za naše izdajalce.
Sramoto mečemo v masovno jamo.
Morimo. Rodne krvi ne poznamo.*

Grede domov - srečujemo sejalce.

Otroci bodo brali strašne zgodbe.

2.

*Porušen zid in dimniki štrlijo
iz njega - to je moja domačija.
Ostal je jez - zelenje ga ovija.
Brez teže od božiča se vrtijo
kolesa mlinska in bršljan škropijo.*

*V teh razvalinah je nocoj gostija.
Zdravico zmage partizan napija.
Ob polnih čašah misli nam vzrojijo.*

*Zdaj pride tisto, česar smo se bali.
Pojili zemljo smo s krvjo in znojem,
mlatili s cepci žito smo na parah
in strd jemali smo čebelnim rojem.*

Zdaj traktor konj bo v zadružnih tovarnah.

Že jutri bodo svet počez zorali.

3.

*Pomlad je spet. Žalujke nad vodo
se v lahnem vetru sklanjajo globoko.
Topoli so stegnili se visoko
nad mlado žito pod svetlo nebo.*

*Na jug brigade delovne gredo
in mladi hrbti vijejo se sloko.
Zvečer ob kolu se drže za roko
in preko src se daljnovodi pno.*

Višina vzpona je globina padca.

- J. Roj -

*Zahod in Vzhod smo z delom zajezili
in smo navznoter v jedro se spojili.*

*Gorim in izžarevam silo mladca
in moje misli so grmade kresne.
S plameni žrem strupene volčje češnje.*

x x x

ŠKRLATNA PREPROGA

1.

*Prinašam v dar škrlatno ti preprogo.
Stisk roke vrisk srca pomeni nama.
In vezenina je razkošna jama
strasti in sreče in srce ubogo.*

*Mehkobni val iz tal te dela togo.
Ponos je vlečka - draž je gola rama.
Za ženo vzamem te in ti boš mama.
Smehljaš se trpko in me gledaš strogo.*

*Kramljava. Pravkar vračam se s kupčije.
Prodal vse sužnje sem iz zabavišča.
Evnuhi so steklen seraj razbili
na moj ukaz - in žene so pobili.*

Imel sem vse in bil sem brez ognjišča.

Preteklost seme je, ki v tebi gnije.

2.

Prišel si zopet, da me vso razgališ.
S pogledom trgaš divji tok besed.
V objemu razgubi se moja sled;
ko najdeš me, grobo me žališ.

Pribiješ me strast in hotno hvališ
razbičan sen. Za hip sladak si med.
Nato položiš čez ustne - brušen led.
V praznini sama sem in ti se šališ.

Kje je tvoj breg, moj dragi, kje domuješ?
Spodnašaš me - raznašajo me struje.
Iz dneva v dan mi huje je, vse huje...

Ko greš, v toploto mojo se obuješ.

Sprejeti mogla bi te vase in razdati
vso slo bi zmogla, če bi znal jemati.

3.

Do meč preklana tvoja je obleka.
In tvoja polt kričeči so kontrasti.
Če se ti bližam, moram vate pasti.
Kan-kan, ki plešeš ga, je sončna reka.

Preplah beznic v noge se tvoje steka.
Plesaje sem te videl v mesni rasti.
Blaznim, ker te ne morem vso ukrasti.
Vsakdo umre, ki ga tvoj zob useka.

*Vendar s teboj sem legel na preprogo.
Škrlatna je in stkale so jo sužnje
- plesalke moje. Skril sem težko vsoto
v telesno draž.*

Črtim meseno gmoto.

Poljubljam te. Kako so ustne mužne.

Ne vzamem te nocoj.

Igram se z žogo.

x x x

PLES S SABLJAMI

1.

*Potujemo. Suše nas slane stepe.
Že tedne sem smo žejna karavana.
Pod peskom tu in tam je voda - slana.
Gore na severu so snežne kepe.*

*Požrli konji zadnje so otepe
sena. Pošla bo skoraj naša hrana.
Na jugu je ostala vodna brana.
Gremo za soncem in oči so slepe.*

*Pod zvezdno noč postavljamo šotore.
Nocoj popijemo ostanke vina.
Ples s sabljami razčesnil bo temena
črnuhov - sužnjev našega semena.*

*Najemo se mesa in vijolina
jokala smrtno bo do mrzle zore.*

2.

*Odžejali smo se v zamorski mlaki
krvi. Popile vinske so ostanke
žene. Po vinu strastne so Ciganke.
In Grkinja je Thea - jaz sem Zaki.*

*Zavlekli k ognjem ženske so - silaki.
Kobile stepske so odvrgle janke.
Odvezal pred šotorom sem opanke.
V srce se splazim - bosí so koraki.*

*Ko zjutraj se je topla luč razlila
čez stepo, tamkaj je bila gomila,
kjer smo zvečer postavili šotore,
in v njej je gnilo črnsko drobovje.*

*Šli dalje smo ob misli na razore,
ki reže v morje naše jih brodovje.*

3.

Tesni.

*Zenitno sonce v vis pripeka.
Prebijamo se k morju med verige
gora. Že ure smo brez vodne brige.
Suh zrak v soteski je goreča reka.*

*Na čelu karavane opoteka
se star vodič - izvedel je podvige
že težje... Pesek režejo telige.
In divji Zaki z bičem hrbte seka.*

*"Pobili ste črnuhe!" blede Thea
in Zaki se reži, tako ga žeja.*

Milijoni sužnjev mro za piramide.

*Še preden sonce vzide in zaide,
k nogam se vodno zlekne nam obzorje.*

Sto sužnjev terjalo je daljno morje.

x x x